

COLUMN

Vergaderboer

Borrelpraat bij Annie

Het is vast gezellig geweest op de Landbouwborrel van Annie Schreijer-Pierik", zegt Hanna. "De strijders tegen genomen besluiten roerden zich krachtig. Zoals het fosfaatdossier. Siet van Keimpema was er en ook Henk Antonissen van Innovatief in de Knel lieten zich weer fors uit over de democratisch genomen besluiten. Mosterd na de maaltijd."

Jammer. Vooraf hadden deze belangenorganisaties geen noemenswaardige invloed. De LTO zat echter aan tafel. Als het besluit is genomen, komen DDB en Innovatief in de Knel in actie. Roepen vanaf de zijlijn, maar op voorhand zonder succes.

Hun acties zijn goedbedoeld, maar hebben weinig om het lijf. Innovatief in de Knel wil een officiële klacht naar Brussel sturen. DDB heeft meerdere WOB-verzoeken ingediend. Ze willen van alles weten over de besluitvorming in het verleden.

"Dat lost weinig op", meent Hanna. "Ze moeten niet naar het verleden kijken, maar naar de toekomst. Ze doen me denken aan de melkquotering. Toen die werd ingevoerd was er verzet van een grote groep boeren. Anderen accepteerden de maatregel en kochten goedkoop melkquotum. Bij de afschaffing gebeurde precies hetzelfde. DDB verzet zich er fel tegen. Daar was alle aandacht en energie op gericht. Het resultaat was nul komma nul. DDB kreeg gelijk wat de daling van de melkprijs betreft. Maar ze hadden toen beter in kunnen zetten op een beter fosfaatdossier."

De geschiedenis herhaalt zich. Annie Schreijer verzamelt dit soort belangenbehartigers om zich heen. Die passen in haar straatje. Daarmee valt ze de regering, waar haar eigen partij, het CDA, in zit, af. Ze zegt dat de Europese Commissie wel ruimte biedt voor oplossingen. Ze verwijt de Nederlandse overheid die niet te benutten.

Opmerkelijk is dat Jan Huitema van de VVD zich distantieert van deze opstelling. Hij zegt dat hij boeren geen valse hoop wil geven.

Dat geeft mij een beter gevoel dan de strijders, die na de oorlog nog denken de strijd te kunnen winnen. Ook hier blijkt weer, evenals ik vorige week schreef, dat 'ieder voor zich' ons geld kost.

Ze moeten niet naar het verleden kijken, maar naar de toekomst

Vertrouwen

Hoewel ik nog steeds blij ben met deze minister, twijfel ik wel of ze bij machte is haar kringlooplandbouwvisie tot uitvoer te brengen. Want om nu te besluiten dat op elke mesttank een GPS-tracker moet komen? Dan heb je het volgens mij niet helemaal begrepen. Voor degenen die het gemist hebben: het voorstel van Schouten is om vanaf 2021 alle mest uit te rijden met AGR-GPS. Ook de bepaling van stikstof en fosfaat met NIR zou als mogelijke verplichting kunnen worden opgenomen. Het lijkt mij duidelijk dat dit natuurlijk niks gaat opleveren. De NVWA grijpt de macht op het ministerie. Die willen het liefst elke scheet (lees: kilo ammoniak en fosfaat) tot op de komma tracken & tracen. Achter elke mesttank een NVWA'er? Bureau Assen verdriedubbelen? Maar ze verwarren nu mestfraude met de boeren die er alles aan doen om hun waardevolste product, mest, beter te benutten. Je zou ook zeggen dat iedereen wel kan aanvoelen dat deze aanscherping niks gaat opleveren. Het draagt niet bij aan het verminderen van de milieuproblemen, maar het gaat wel de kostprijs verder verhogen en volgens mij werkt het alleen maar nog meer fraude in de hand. Ik denk dat we moeten nadenken over hoe de sector een knip kan maken tussen de goedwillende boeren en loonwerkers en het kleine clubje dat fraudeert. Ik ben niet naïef, want mest is de afgelopen decennia voor veel veebedrijven een grote kostenpost geworden. En als ik van Utrecht naar het noorden rijd of van Utrecht naar Zeeland, haal ik minimaal twintig mesttransporten in. Misschien is dat omdat ik de snelheid overtreedt, maar volgens mij geeft het vooral aan hoe enorm groot de belangen van de BV Mest zijn.

Laten we beginnen met iedereen die geen mest afvoert of aanvoert een vrijstelling te geven. Iedereen die wel mest aan-, af- of vervoert misschien twee waarschuwingen geven? Bij de derde overtreding mag je geen mest meer transporteren? Veehouders en akkerbouwers die gaan werken met vaste langjarige samenwerkingsverbanden in de regio mogelijkheden bieden voor vrijstelling? En misschien liggen er ook nog hele andere oplossingen. Mest is een probleem omdat het duur is om er vanaf te komen. Misschien helpt een verbod op kunstmest dan ook. Goed voor het milieu, Groningen zakt niet meer zo hard en mest wordt goedkoper. Als de sector dit dossier aan Cumula gaat overlaten, vraag ik me af of het goed gaat komen. Beter kan de periferie (loonwerk, voerfabrieken, verwerkers enz.) pas in tweede instantie aan tafel. Het dossier moet door de boeren zelf worden aangepakt, want de kans dat de sector definitief het vertrouwen verliest van het publiek is veel te groot. Ik heb de waarheid zeker niet in pacht, maar ik wens de belangenbehartigers veel succes en vooral ballen toe. Wees ook zuinig op deze minister en laat het niet de zoveelste zijn na Braks die verzuipt in het mestmoeras. Er liggen nog andere, minstens zo belangrijke, opgaven op haar bordje. U hoort weer van me!

Frank Verhoeven, eigenaar van adviesbureau Boerenverstand

Eenvoud en maatwerk blijft lastige combi

DOOR WOUTER VAN DER WEIJDEN

En veelgehoorde klacht van boeren is dat de milieuregels veel te ingewikkeld zijn geworden en bovendien niet eerlijk. En inderdaad, veel milieuregels zijn zo complex dat boeren adviseurs nodig hebben en zelfs zij kunnen veel regels nauwelijks volgen. Ook doen regels vaak te weinig recht aan verschillen in milieuprestaties tussen bedrijven.

Maar daar wringt nou net de schoen: milieuregels zijn mede zo complex geworden doordat ze onder druk van landbouworganisaties steeds verder zijn verrijnd, met uitzonderingen voor specifieke groepen bedrijven en teelten.

Fraudegevoeliger

Zulke maatwerk maakt de regels ook fraudegevoeliger, want het biedt meer ruimte voor creatieve ondernemers die mazen in de wet zoeken. Dat is juist onrechtvaardig tegenover degenen zich wél aan de bedoeling van de regels houden. Kortom: je mag als boer klagen over de complexiteit of over de onrechtvaardigheid van regels, maar niet over allebei.

OPINIE

Milieuregels moeten eenvoudiger maar ook meer maatwerk bieden. Die eisen zijn strijdig, zegt Wouter van der Weijden. Bij de plaatsing van deze column vorige week in Boerderij Vandaag is een deel van de tekst weggevallen. Daarom op deze plek alsnog het hele verhaal.

Een voorbeeld. Melkveehouders mogen hun mestafvoer forfaitair verantwoorden. Dat is eenvoudig en houdt rekening met de melkproductie per koe en het ureumgehalte in de melk. Maar stikstof- en/of fosfaatefficiënte bedrijven hebben een lagere mestproductie en dus onvoldoende mest om zowel hun land adequaat te bemesten, als de verplichte hoeveelheid mest af te voeren. Daarom is er BEX. Maar die is zo complex dat er meer ruimte komt voor ontwijkend gedrag, of zelfs fraude door creatieve bemustering van mest en voer.

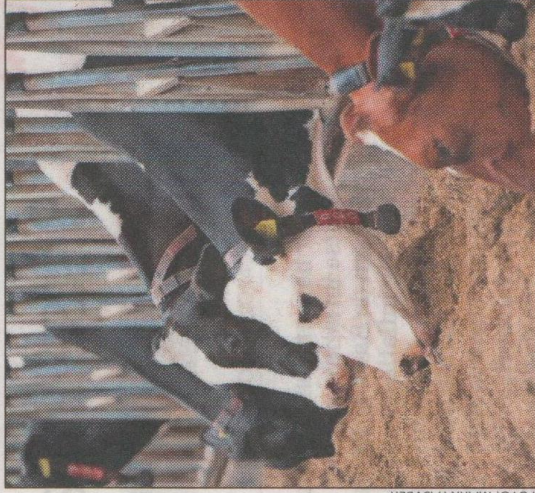

FOTO: MARK PASVEER

Milieuregels zijn door maatwerk complex geworden, zegt Van der Weijden. Dat leidt tot zoeken naar mazen in de wet.

Ander voorbeeld: gewasbeschermingsmiddelen. De overheid kan een middel niet toelaten of selectief toelaten voor specifieke teelten. Dat laatste is preciezer, maar biedt ook kansen voor illegaal gebruik in andere teelten. Er is wel controle mogelijk van residuen in of op producten, maar niet alle il-

legale toepassingen zijn traceerbaar in het product. Ook hier geldt dus: maatwerk maakt de regels ingewikkelder en fraudegevoeliger.

Hoe komen we hier uit? Ik denk dat we maatwerk alleen moeten toepassen bij zaken die goed controleerbaar zijn. In de melkveehouderij zijn dat bijvoorbeeld: melkproductie, koeien en grond. Volumes en samenstelling van voer en mest zijn veel lastiger. In elk geval moet de beloning voor maatwerk beperkt blijven, want nu al kan een deel van de veehouders de verleiding van ontwijkend gedrag of fraude niet weerstaan.

Generieke heffing

Voorbeeld in de teelt: middelen die echt riskant zijn helemaal uit de markt halen en uitzonderingen beperken tot de middelen die ook in het product goed traceerbaar zijn. Of een generieke heffing leggen op middelen die nog onmisbaar zijn, maar wel aanzienlijk minder kunnen worden gebruikt.

Maar eenvoudig en maatwerk: het blijft een lastige combi.

□ **Wouter van der Weijden, directeur Stichting Centrum voor Landbouw en Milieu.**